

ARKEOLOJİ

TARİH / ÖREN YERİ / MÜZE / GEZİ

Burney
Rölyefi ya
da Gecenin
Kraliçesi.
M.Ö. 19-18.
yüzyıllara
tarihlenen
bu tasvirin,
Tanrıça
Inanna/Iştar'ı
temsil ettiği
düşünüyor.

ISSN 2792-095X

9 772792 095007

UYANIŞ

Sonbaharla birlikte derin bir uykuya dalan doğanın, kışın ardından yeniden uyanışını tarih boyunca büyük bir sevinçle karşılamış insanlığı. Yaşamın bir mucize gibi tekrar filizlenmesi bayramlarla, dini törenlerle kutlanmış, tanrılara şükranlar sunulmuş. Tarihte yeni bir yılın gelişi olarak görülen bahara merhaba diyoruz!

Bahar ritüelleriyle iç içe geçen hukuk

Mezopotamya'daki eski uygarlıklar için, bahar aynı zamanda hukuki normların belirlendiği, toprak kullanımının düzenlendiği ve adaletin temellendiği kritik bir dönem olarak da görülüyordu

Dr. Av. Muhammed Hardalaç

Ülkenin her kesiminin verimli topraklara sahip olması, iklim şartlarının uygun olması gibi nedenlerle sık sık istila ve göçlere sahne olmuştur bu topraklar. Ancak bir bölge var ki ilklerle günümüz temellerinin atılmasını sağlamıştır. Mezopotamya olarak adlandırılan bu bölge Güneydoğu Anadolu'dan başlayarak, Basra Körfezi'ne kadar uzanan, Dicle ve Fırat nehirleri arasını kapsamaktadır.

Bu topraklara baktığımızda; Hititlerin Mısır ile yaptıkları savaş sonucunda tarihte bilinen ilk antlaşma olan Kadeş Antlaşmasını imzalamaları, tarihte parayı ilk kez Lidyalıların kullanması, günümüz uygarlığının temeli olan yazıyı (çivi yazısı) ilk kez Sümerlerin kullanması, Akadların ilk sürekli ve düzenli orduları kurmalarının yanı sıra, ilk anayasa olarak bilinen "Hammurabi Kanunları"nı Babilililerin oluşturması bölgenin değeri hakkında bize bilgi vermektedir.

Mezopotamya'nın bu zengin kültüründe, Sümerler ve Hititler gibi önemli medeniyetlerin, baharı da sadece doğanın uyanışı olarak değil, aynı zamanda hukuki normların belirlendiği, toprak kullanımının düzenlendiği ve adaletin temellendiği kritik bir dönem olarak kabul ettiklerini anlıyoruz.

Sümerler, tarımın başlangıcı ve doğanın uyanışı olarak gördükleri baharı, özel ayinlerle kutlarmış. Bu ayinlerin, sadece doğanın canlanışını değil, aynı zamanda toprak kullanımı ve hukuki normların belirlenmesini simgelediği değerlendiriliyor. Bu ritüellerde, tohumun toprağa ekilmesi, hukuki bir sözleşmenin

başlangıcı olarak kabul edilirken, bu eylem topluluk içindeki toprak hakları ve sorumlulukları konusundaki düzenlemelerin temeli atıyordu.

Sümer hukuku, bahar ritüellerini adaletin bir manifestosu olarak değerlendiriyordu. Enlil'e yapılan şükranlar, topluluk içinde adil paylaşımın simgesi olurken, toprak kullanımına dair ritüeller hukuki normları pekiştirerek, toplumun hukuki düzenini güçlendiriyordu. Bu ritüeller, hukuki normların doğanın döngüsüyle iç içe geçtiği derin bir anlam taşıyordu.

Adalet çağırısı

Hitit medeniyeti de baharın getirdiği bereketi adil bir şekilde paylaşmak amacıyla düzenlenen festivallere büyüleyici bir hukuki dokunuş eklemişti. Güneş Tanrısı'nın gücünün zirveye çıktığı bu dönemde düzenlenen ritüeller, hukuki bir öneme de sahipti. Dualar, sunu törenleri ve gösterişli şöenler, tanrılardan adaletin sağlanması ve hukuki düzenin korunması için bir çağrı niteliği taşıyordu.

Hitit hukuku, bahar ritüellerini hukuki normların güçlendirilmesi ve adaletin tesis edilmesi amacıyla ele alıyordu. Bereketin adil bir şekilde paylaşılması, sosyal huzurun ve hukuki düzenin sürdürülebilirliği açısından kritik önem taşıyordu. Hukuki düzenlemeler, toplum içindeki çeşitli sınıflar arasında adaleti tesis ederek, Hitit toplumunun güçlü bir hukuki temele dayanmasını sağlıyordu.

Antik Mezopotamya'nın bahar ritüelleri, bu medeniyetlerin sadece tarım ve

doğa ile değil, aynı zamanda hukuki normlar ve adaletle de yakından ilgilendiğini gösteriyor. Söz konusu ritüeller, hukukun doğa ile iç içe geçtiği ve toplumsal düzenin temeli oluşturduğuna işaret ediyor. Bu etkinlikler, hukuki düzenlemenin sadece yasal metinlerle değil, aynı zamanda kültürel ve dini pratiklerle de inşa edildiğini gösteriyor ■

Sümerlerde Enlil'e yapılan şükranlar, topluluk içinde adil paylaşımın simgesi olurken, toprak kullanımına dair ritüeller hukuki normları pekiştirerek, toplumun hukuki düzenini güçlendiriyordu. (M.Ö. 1800-1600 yıllarına tarihlenen Enlil heykelciği)